

**Overlegorgaan
Infrastructuur en Milieu**

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
www.overlegienm.nl

Datum 27 november 2017
Betreft Schriftelijke reacties OIM op consultatie Mariene Strategie
deel I

Ons kenmerk
IENM/BSK-2017/290657

Bijlage(n)
1

Geachte mevrouw Schouten,

In de periode van 27 september tot en met 19 oktober 2017 zijn maatschappelijke organisaties en bedrijven via het Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu geraadpleegd over de actualisatie van de Mariene Strategie deel 1. Het hierover geplande overleg is omgezet in een schriftelijke ronde.

De Mariene Strategie deel 1 is onderdeel van een zesjarige (implementatie)cyclus en wordt daarom in 2018 geactualiseerd. In het geactualiseerde deel 1 worden de huidige toestand van het mariene milieu, de gewenste goede milieutoestand en de daarbij behorende milieudoelen en indicatoren voor het Nederlandse deel van de Noordzee opnieuw omschreven en gerangschikt naar de elf milieudescriptionen van de richtlijn en de daarbij geformuleerde criteria uit het commissiebesluit 2017/848. Ook worden de beleidsopgave en kennisagenda voor de tweede implementatiecyclus opgenomen.

Er zijn drie reacties ontvangen op het concept Mariene Strategie deel 1: van VisNed, van Natuurmonumenten en van het Watersportverbond.

VisNed heeft gereageerd op een eerdere versie van de Mariene Strategie deel 1 dan voorlag in de periode 27 september tot en met 19 oktober, maar geeft aan haar reactie op de eerdere versie te willen handhaven als reactie bij de voorgelegde concept Mariene Strategie deel 1. VisNed geeft aan dat zij ervaren dat er nog veel kennishiaten en onduidelijkheden zijn over de onderwerpen in de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). De informatie is op een te abstract niveau. De KRM is zo alomvattend dat VisNed aangeeft om binnen de gegeven termijn en op basis van de geleverde stukken geen reactie te willen geven, omdat zij dan een veelheid van onderwerpen en overwegingen niet aan de orde kunnen laten komen. Het zou dan zo opgevat kunnen worden dat VisNed akkoord is met al hetgeen niet in detail tegengesproken is geweest. VisNed roept de overheid op om – in plaats van deze alomvattende raadpleging – per onderwerp met stakeholders in overleg te treden. Hiermee worden belanghebbenden in staat gesteld hun zorgen, wensen en belangen onder de aandacht te brengen en voldoende diepgaand betrokken te zijn bij de keuzes en beslissingen omtrent de KRM.

Natuurmonumenten geeft kort een aantal aandachtspunten mee die zij nu vindt missen, zoals het benoemen van stikstofuitstoot door scheepvaart, de bescherming van niet-gequoteerde vissoorten, en regionale samenwerking rondom visserijdoelstellingen. Daarnaast stelt Natuurmonumenten een aantal inhoudelijke vragen. Zij uit de zorg dat de huidige milieutoestand vaak nog onbekend is terwijl de Mariene Strategie al bijna een volle cyclus heeft doorlopen.

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Datum
27 november 2017

Het Watersportverbond wijst erop dat afstemming met HELCOM en BARCELONA conventie zeegebieden, naast met OSPAR, meerwaarde kan hebben, en plaatst twee opmerkingen omtrent de economische waarde van toerisme/recreatie in de kustzone en het onderwerp voorkomen van hullfouling.

Voor de volledigheid zijn de reacties van de genoemde organisaties als bijlage toegevoegd.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft een eensluidende brief ontvangen. De deelnemende partijen vernemen graag hoe hun reacties worden betrokken bij de afronding van de Mariene Strategie deel 1, en hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat verzocht om hen hierover te berichten vóór de Mariene Strategie deel 1 ter zienswijze wordt neergelegd.

Hoogachtend,

Pieter Jan Biesheuvel
Voorzitter Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Datum
27 november 2017

Bijlage

Reactie VisNed

Geachte,

VisNed maakt graag gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijze op de actualisatie van de milieudoelen voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie kenbaar te maken.

VisNed constateert dat op verschillende onderwerpen geen aanvullende beleidsopgave wordt verwacht. Waar er geen aanvullende beperkingen voor de visserij volgen uit het beleid is dit voor VisNed geen aanleiding om problemen te verwachten. Verder constateert VisNed wel dat de onderliggende informatie zeer abstract van aard is. Er is onvoldoende detail aanwezig om goed te kunnen overzien wat de gevolgen van de overwogen beleidsopties voor de visserijsector zouden kunnen zijn.

Daarmee acht VisNed de thans geboden informatie onvoldoende rijp voor een goede en volwaardige stakeholderconsultatie.

De KRM is een complexe richtlijn die mogelijk een directe en significante invloed kan hebben op toekomstige visserijactiviteiten. VisNed is van mening dat de geformuleerde definities en maatstaven om een Goede Milieutoestand te beoordelen erg vaag blijven. Te vaag. Veel van de descriptoren en criteria verwijzen naar een "natuurlijke" zeebodem dan wel "gezonde" populatie. Natuurlijke schommelingen en menselijke activiteiten beïnvloeden al eeuwenlang het ecosysteem. VisNed vraagt zich af hoe en welke uitgangswaarden zijn gekozen om te bepalen wat natuurlijk en gezond is. Een duidelijke definitie van wat verstaan wordt onder een natuurlijke zeebodem en gezonde populatie ontbreekt. VisNed is dan ook van mening dat definities formeel opgenomen dienen te worden conform Artikel 2 van het Commissie Besluit 2017/848.

Binnen de KRM worden alle betrokkenen nog steeds geconfronteerd met een grote hoeveelheid kennishiaten. De huidige beoordeling van de GMT wordt getoetst door gebruik te maken van door OSPAR vastgestelde criteria en drempelwaarden. VisNed is zich terdege bewust van de activiteiten die in dit verband van werkgroepen welke binnen ICES en JRC plaatvinden. VisNed hecht veel waarde aan de activiteiten van deze werkgroepen en is van mening dat wetenschappelijke organisaties voldoende tijd moeten krijgen om kennis en operationele methodes te ontwikkelen om zo tot gedegen advies en evaluatie van de criteria binnen de KRM te komen.

VisNed is van mening dat binnen de KRM is er een wezenlijke behoefte aan het ontwikkelen van (aanvullend) wetenschappelijk begrip en onderbouwing evenals passende methoden om de GMT te kunnen beoordelen.

In geval van ontbrekende feitelijke kennis kan moeilijk tot degelijke interpretaties gekomen worden, wat enkel zal leiden tot speculatief en richtingloos beleid, gepaard gaand met onnodige sociaal economische kosten, waarvan bovendien een impact analyse ontbreekt.

Meer algemeen is VisNed van mening dat de KRM dermate alomvattend is dat het niet mogelijk is om op deze termijn en op basis van de abstracte onderliggende stukken een gedegen zienswijze in te dienen.

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Datum
27 november 2017

Wanneer wij dat toch zouden proberen zouden wij een veelheid van onderwerpen en overwegingen niet aan de orde kunnen laten komen. Het zou dan zo opgevat kunnen worden dat VisNed akkoord is met al hetgeen niet in detail tegengesproken is geweest.

Zoals opgemerkt achten wij een goed uitgewerkte reactie op alle onderwerpen waar de KRM betrekking op heeft voor de komende zes jaar niet haalbaar. VisNed hecht veel belang aan onze inspraak en stelt derhalve voor om de komende maanden dan wel jaren per onderwerp met elkaar in overleg te treden zodat de materie in meer detail met elkaar doorgesproken kan worden waarbij de verschillende overwegingen en belangen de aandacht kunnen krijgen die zij nodig hebben.

Wij achten bovenstaande zienswijze van zodanig belang dat wij een afschrift van deze brief sturen aan het OIM, als onze schriftelijke inbreng in het OIM-proces, Ook sturen we een kopie aan onze gesprekspartners bij het Ministerie van Economische Zaken. In ons reguliere overleg met 2e Kamerleden zullen wij de inhoud van deze zienswijze ook aan de orde stellen.

Met vriendelijke groet,
Coöperatie Kottervisserij Nederland U.A. (VisNed)

Reactie Natuurmonumenten

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Ten algemene:

Datum
27 november 2017

Stikstof uitstoot op zee wordt nergens genoemd - uitstoot door scheepvaart is aanzienlijk en vermindering is noodzakelijk om stikstof depositie op land en water verminderen.

Alleen de commerciële (gequoteerde) vissoorten worden genoemd, waarvoor vanaf 2019 de aanlandingsplicht geldt. Daarmee neemt de druk op niet gequoteerde soorten (o.a. inktvis, poon (rode, Engelse) en rode mul) toe, want voor deze soorten geldt de aanlandingsplicht niet. Waar worden deze 'uitwijksoorten' beschermd?

Internationale samenwerking (o.a. P 15) – Voor visserij doelstellingen wordt alleen OSPAR genoemd als uitvoerend orgaan. Hier mist de regionale samenwerking in het kader van het GVB in de *Scheveningen groep*. Regionale afspraken over visserij beheersmaatregelen in MPAs en technische maatregelen voor de hele NZ worden hier genomen. Visserij beperkende maatregelen op het Nederlands NCP moeten hier worden afgestemd.

Punten in het document zelf:

P 13	Conclusie 1e alinea is vreemd: is de overheid één van de sectoren die maatregelen neemt om aantasting van marien milieu te voorkomen? Zou hier een overzicht verwachten de kosten én de winsten van de sectoren naast elkaar. Moeten de kosten van de overheid niet apart moeten worden genoemd, want de overheid is geen 'sector' die kosten maakt om aantasting van het milieu door de overheid te voorkomen/verminderen?
Hoofdstuk 3	In het overzicht is de Huidige milieutoestand vaak (deels) onbekend. Het is zorgwekkend dat we 5 jaar na de initiële beoordeling nog niet weten waar we zijn. Doelen moeten ofwel gesteld worden n.a.v. bekende indicatoren, of monitoring moet a.s.a.p. worden opgezet.
4.4 Netwerk beschermde gebieden	Hier wordt vooral het vaststellen van gebieden genoemd, maar gebieden zijn pas beschermd als beheerplannen internationaal zijn afgesproken. De NL delegatie in de Scheveningen groep moet hiervoor in actie komen. Er zijn nog altijd veel te weinig gebieden waar bodembegroeiing helemaal is uitgesloten.
5.3 doorwerking in het beleid	Onder Kennisprogramering: Beoordelingsmethoden voor benthische habitats zijn al ontwikkeld: zie ICES advies 2015: OSPAR - Advice to support the development of common and candidate OSPARBiodiversity indicators for benthic habitats: existing monitoring programmes OSPAR- Advice to support the development of common and candidate OSPARBiodiversity indicators for benthic habitats: pressure maps OSPAR- Advice to support the development of common and candidate OSPARBiodiversity indicators for benthic habitats: selection of habitats in support of the development of the Typical Species Composition indicator
P 57	Laatste kolom van de tabel heet 'Milieudoel' – wij begrijpen niet dat 'Opstellen en uitvoeren van de beheerplannen voor de N2000 gebieden op zee' een milieudoel is – dit lijkt meer een middel?

Reactie Watersportverbond

Overlegorgaan Infrastructuur
en Milieu

Het Watersportverbond doet de volgende observaties:

Internationaal wordt een relatie gelegd met OSPAR. Aangezien scheepvaart en dus ook pleziervaart grensoverschrijdend is, is onze vraag of de KRM doelstellingen naast afstemming binnen OSPAR ook worden afgestemd met HELCOM en BARCELONA conventie zeegebieden. Ter toelichting: het Watersportverbond werkt ook in Europees verband aan belangenbehartiging voor de Watersport en we worden nu met name voor de Oostzee geconfronteerd met een reeks initiatieven die erg gelijkvormig lijken qua descriptor (= logisch) maar niet noodzakelijkerwijs qua uitvoering. Bovendien bestaan er dezelfde kennis hiaten.

Datum
27 november 2017

In het concept document op blz 12, para 2.4 wordt de economische waarde van Toerisme / Recreatie in de Kustzone niet gekwantificeerd. Zijn hier niet gegevens van bekend uit studies van het NBTC en/of Delta Programma Kust? Wij stellen voor om die op te nemen.

Bij het voorkomen van de introductie van niet inheemse soorten willen wij graag opmerken dat voor het voorkomen van "hullfouling" voor de recreatievaartuigen op zoutwater een adequate aangroeiwerende applicatie beschikbaar moet zijn. Dat is nu niet het geval en is recent nog eens onder de aandacht gebracht bij een conferentie van het Kennis Netwerk Biociden op 24 oktober jl waarbij door de gebruikers en de Industrie tekortkomingen van de huidige producten, die voldoen aan Nederlandse regelgeving, aan de orde zijn gekomen.